

IHF

**Internationaal Hulpfonds
voor vrijeschoolpedagogie**

Het IHF wenst u mooie feestdagen toe

De rOndbrief

Najaar 2023

Colofon

de rOndbrief najaar 2023
39e jaargang, no 2, december 2023

de rOndbrief is een uitgave van het Internationaal Hulpfonds (IHF) en verschijnt tweemaal per jaar.
abonnement + donateurschap: minimaal € 30 per jaar
redactie: Reiny Jobse, opmaak: Jelle Kuiper
druk: Druk Tan Heck, Delft,
website : Wilfried Nauta, Jelle Kuiper

Medewerkers

Francis van Maris	voorzitter
Meriam van Herpen	financiële administratie
Wout Balsma	secretariaat
Reiny Jobse	redactie de rOndbrief , portefeuille Oost-Afrika
Hans van Delden	penningmeester
Maaïke Honig	externe betrekkingen
Jelle Kuiper	portefeuille pr
Francis van Maris	portefeuille Latijns Amerika
Sietske van Poelgeest	portefeuille West-Azië, Kaukasus
Marieke van der Sanden	portefeuille Brazilië
Mira Spelbrink	China en ZO-Azië
Irene Storm	portefeuille Zuidelijk Afrika
Stasja van Suchtelen	portefeuille markten
Ina Winkler	portefeuille Latijns Amerika

Internationaal Hulpfonds Broerdijk 148 6523 HE Nijmegen

IBAN code: **NL03 TRIO 0212 1950 50**,
t.n.v. Stichting Internationaal Hulpfonds
Kamer van Koophandel 30167248

De Stichting Internationaal Hulpfonds (IHF) is een vrijwilligersorganisatie. Het IHF biedt steun aan projecten buiten Nederland die vernieuwing van opvoeding en onderwijs nastreven met de vrije-school pedagogie als uitgangspunt. Over de hele wereld slaan mensen de handen ineen om op de vrijeschool pedagogie gebaseerde projecten op te zetten. Met behulp van donateurs steunt het IHF veel projecten, verspreid over diverse werelddelen.

In **de rOndbrief** doet het Hulpfonds tweemaal per jaar verslag van de ontwikkeling van initiatieven en projecten die door het IHF gesteund worden. Er wordt melding gemaakt van de activiteiten die ten behoeve van deze initiatieven worden ondernomen, maar ook van de ontwikkelingen binnen de eigen organisatie. Omdat de projecten niet of nauwelijks gesubsidieerd worden en hun voortbestaan in hoge mate afhangt van financiële steun uit het buitenland, hoopt het Internationaal Hulpfonds uw interesse te wekken en doet het een beroep op uw vrijgevigheid.

Contact: Het IHF is van maandag t/m vrijdag bereikbaar van 09.00 - 17.00 uur. B.g.g. kunt u de voicemail inspreken of een sms-bericht sturen. U wordt dan z.s.m. teruggebeld. Ook kunt u altijd mailen naar info@internationaalhulpfonds.nl

Financiële en secretariele administratie:

Meriam van Herpen

T: 06-40062918

E: info@internationaalhulpfonds.nl

www.internationaalhulpfonds.nl

Wilt u de rOndbrief liever, of ook, digitaal ontvangen? Laat het ons even weten via: info@internationaalhulpfonds.nl

Bij de foto op de voorkant: kleuter Dieu Giac school Vietnam

In dit nummer

Even voorstellen	5
Vietnam	8
Kenia	12
Haiti	13
Kenia	15
Interview	17
Malawi	19
Mexico	20
Zanzibar	21
Costa Rica	23
China	23
Zuid-Afrika	24
Filippijnen	26
Kenia	27
Zanzibar	28
Tanzania	29

Vaste rubrieken

- 4 Van de redactie
- 5 Even voorstellen
- 17 Interview
- 31 Van de administratie

Van de redactie

Afgelopen jaar zijn er door de portefeuillehouders weer reizen ondernomen om de scholen die door het IHF worden gesteund te bezoeken. Vandaar dat er vooral artikelen in staan over Z-Amerika, Z-O-Azie en O-Afrika. Daar gingen de reizen naar toe. In de jaren van de pandemie kwam het nieuws voornamelijk via de mail. Dit jaar konden we weer -- en Mira, portefeuillehouder van ZO-Azië, zelfs voor het eerst-- zelf verslag uitbrengen van de stand van zaken op de scholen. Voor de mensen die meerdere malen een school bezocht hebben is het bijzonder hoe hartelijk het weerzien is. Je wordt binnengehaald als een oude vriend, die te lang weggebleven is.

En dan zijn er ook nieuwe scholen die voor het eerst contact zoeken met het IHF. Spannende verhalen zijn het over het ontstaan van een initiatief. Wie komt er op het idee om een Waldorf school op te zetten? Hoe komt men in aanraking met de Waldorfmethode? Van wie krijgt men hulp? Het zijn soms mensen die niet op de voorgrond treden, maar die wel heel belangrijk voor de school zijn geweest.

En vergeten zijn ze niet. In dit nummer leest u over drie van zulke mensen: Truus Geraets, een van de oprichters van Inkanyesi Waldorf School in Johannesburg; Mr. Dorian, inspirator van CEFSteiner School op Zanzibar; en Mr. Rashidi Mbuguni, een van de grondleggers van Hekima Waldorf School in Dar es Salaam. Ze zijn alle drie afgelopen oktober overleden. Ze hebben alle drie gebouwd aan de fundering van wat nu een bloeiende Waldorf school is. Ze worden in dankbaarheid herdacht.

Reiny Jobse

Masaai kinderen Naretoi school

Even voorstellen

Mijn naam is Marieke van der Sanden, ik ben moeder van twee kinderen en sinds zeven jaar leerkracht op Vrijeschool Rotterdam-West. Oorspronkelijk ben ik antropoloog en ik woonde en werkte een aantal jaar in het noordoosten van Brazilië. Mijn kinderen hebben daar ook even op de vrijeschool gezeten (en zitten inmiddels op de bovenbouw in Den Haag). Ik voel me verbonden met Brazilië én ben erg geïnteresseerd in hoe vrijescholen daar hun onderwijs vormgeven en afstemmen op de lokale context. Ik denk dat we veel van elkaar kunnen leren!

Een aantal maanden geleden werd ik gevraagd Froukje van der Velde op te volgen als portefeuillehouder Brazilië en ik hoefde geen moment te twijfelen. In eerder werk bij NGO's ondersteunde ik organisaties in het buitenland. Ik vond dat erg leuk en ben blij nu vrijescholen in Brazilië op een soortgelijke manier te kunnen begeleiden. Mijn liefde voor Brazilië en het vrijeschoolonderwijs komen bij het IFH mooi samen! Over de Braziliaanse scholen die ik begeleid is hopelijk binnenkort meer te zien en te lezen op IHFs Instagram, Facebook en LinkedIn en natuurlijk in De rOndbrief.

Van het bestuur

De eerste vergadering na de zomervakantie zijn we als vrijwilligers van het IHF weer met enthousiasme aan het werk gegaan. De start was dit jaar bijzonder, omdat er door de portefeuillehouders weer reizen zijn ondernomen naar hun werkgebieden. Eindelijk kon men weer in direct contact treden met de mensen die in de scholen aan het werk zijn om, vanuit het gedachtegoed van de antroposofie, te werken aan de ontwikkeling van kinderen. Opvallend daarbij is dat er dit jaar heel veel nieuwe initiatieven zijn. De bezoeken die gebracht zijn aan Azië, Afrika en Zuid-Amerika laten zien dat er een bloeiperiode gaande is. Onder vaak moeilijke omstandigheden is men vol enthousiasme scholen aan het oprichten. Dit doet mij denken aan de periode van groei van de vrijescholen in Nederland in de jaren 70 en 80 van de vorige eeuw. Die enorme groei ging gepaard met het opzetten van een eigen opleiding tot vrijeschoolleerkracht. En met dat zelfde enthousiasme is in die tijd ook het IHF opgericht.

Opleiding

Die vraag om opleiding zien wij nu terug bij onze projecten. De scholen kunnen zich verder ontwikkelen door de mensen die er werken en die mensen willen goed opgeleid worden. Wij vinden het van belang om de vraag naar opleiding te ondersteunen. In Nederland ontstond destijds de VPA in Zeist, lekker centraal in ons kleine landje. Binnen onze werkgebieden ligt dat anders; de twee initiatieven in Chili liggen enkele duizenden kilometers uit elkaar en in Afrika zijn de afstanden tussen de verschillende scholen ook enorm. Dat vraagt om extra kosten en aan ons de opdracht om extra middelen te genereren. Daarbij doen wij ook een beroep op u als donateur. We zijn u enorm dankbaar voor de steun die u ons geeft en we hopen dat u ons blijft steunen. Daarnaast hebben we grote behoefte aan meer bekendheid voor ons werk. Zodat we meer donateurs krijgen.

Nieuwe media

We zijn, met dank aan Maaïke, Sietske en Jelle, meer actief op de sociale media (Facebook, Instagram). Er zijn folders gedrukt om mensen aan te sporen om donateur te worden en binnenkort wordt de website aangepakt. Er zijn nieuwe foto's gemaakt van alle medewerkers, zodat men kan zien wie zich actief inzetten voor het IHF.

De rOndbrief

Daarnaast blijft het nieuws over de projecten zoals u gewend was te lezen in onze nieuwsbrief de rOndbrief. Wel zou het –ook voor het milieu- voordeliger zijn als meer donateurs zouden kiezen voor een digitaal abonnement. Als u uw emailadres doorgeeft aan onze administratie kan dat zo in orde gemaakt worden.

Een nieuwe voorzitter

De laatste jaren is er een aantal personele wisselingen geweest waardoor er ook weer nieuwe energie stroomt binnen het IHF. We hebben in september afscheid genomen van Marion Beijer. In de vorige rOndbrief heeft u al een interview met haar kunnen lezen. Marion heeft tien jaar geleden de voorzittershamer ter hand genomen. Zij heeft als een goede herder gewaakt over de kudde en die laten grazen op vruchtbare gronden. Dat heeft zij gedaan door oog te hebben voor de individuele kwaliteiten van alle medewerkers én daar een samenwerkend geheel van te maken. Op het juiste moment de ruimte te geven aan het individu en de grenzen van onze activiteiten te bewaken. Wij danken haar hartelijk voor haar inzet en toewijding. Francis van Maris heeft, naast zijn taak als portefeuillehouder die hij deelt met Ina Winkler, de taak van voorzitter op zich genomen. We zijn klaar voor een volgende stap en gaan vol enthousiasme aan de slag.

Wout Balsma
secretaris

Schenk jij
jouw
kerstbonus aan
een
vrijeschool
wereldwijd?
#kerstdonatie

Het IHF steunt vrijescholen wereldwijd met scholing,
voedsel, bouw, materialen en schoolgeld!

www.internationaalhulpfonds.nl

Vietnam

Op reis door Vietnam

Dit voorjaar maakte ik, als portfeuillehouder Oost-Azië, samen met mijn dochter, een reis door Vietnam en bezocht daar verschillende vrijescholen.

Vorbereiding

Aangezien ik al een week voor de meivakantie zou vertrekken, maakte ik mijn klas met kleuters deelgenoot van mijn grote reis. Met een wereldbol met daarop zelfgemaakte vlaggetjes op Nederland en op Vietnam geplakt vertelde ik over mijn plannen om zelfgetekende kaarten uit te delen aan kleuters op de scholen die ik zou gaan bezoeken. Mijn kleuters straalden bij het idee, hadden veel vragen (zoals 'Zien honden er daar ook hetzelfde uit?' 'Eten ze in Vietnam alleen maar rijst en loempia's?') en hebben in de weken voor mijn vertrek met veel enthousiasme blanco kaarten vol getekend.

Met een grote stapel kaarten stapte ik samen met mijn jongste dochter Misha, van 16 jaar, op het vliegtuig naar Ho Chi Minh City in het hete zuiden van Vietnam.

Thanh Cherry

Na een dag bijkomen (jetlag, trotseren van de hitte, het leren omgaan met het drukke verkeer en het toch te enthousiast en dus te ver rondwandelen door Ho Chi Minh City met zijn pagodes en tempels, moderne wolkenkrabbers, bomen, eetstalletjes, volgeladen winkeltjes en vele vele mensen) hadden we een eerste ontmoeting met mijn contactpersoon in Vietnam, Thanh Cherry.

Thanh Cherry heeft het vrijeschoolonderwijs voet aan de grond gekregen in Vietnam. Thanh Cherry was jarenlang lerares van een Waldorf kleuterklas in Australië. De afgelopen 30 jaar was ze actief als trainer en mentor van leerkrachten voor jonge kinderen in verschillende Aziatische landen. Vorig jaar nog heeft ze een 4 jarige fulltime euritmie opleiding opgericht in

Ho Chi Minh City.

De ontmoeting met Thanh was heel hartelijk en gastvrij. Zij is een heel bijzondere, warme vrouw van 82 jaar oud.

Ze richtte in Australië, eind jaren 90, samen met ouders en collega's, een fonds op; het Vietnam Children's Project (VCP). Dit nadat ze in Ho Chi Minh City tijdens een vakantie bij het Dieu Giac weeshuis was geweest en de armoede had gezien waar de kinderen in moesten leven. Het weeshuis is gevestigd in een apart gebouw aan de achterkant van de Dieu Giac Tempel. Door de sterke band die ze kreeg met het hoofd van de tempel, die tevens hoofd van het weeshuis is, ontstond de wens en de ruimte om hier een kleuterklas te beginnen. Een aantal volwassen vrouwen, die opgegroeid waren in het weeshuis, werden opgeleid tot Vrijeschool leerkracht in Australië. In 2000 werd de Dieu Giac kleuterschool opgericht.

Dieu Giac Kindergarten

Aan een drukke weg ergens in het grote Ho Chi Minh City ligt in een betegelde maar groene binnentuin de Dieu Giac tempel. Er achter ligt aan een betonnen binnenplaats het weeshuis. Aan de binnenplaats in een recentelijk door sponsorgeld opgeknapt lokaal bevindt zich de Dieu Giac Kindergarten. Het lokaal had voorheen een laag plafond en het water liep via de vloer naar binnen tijdens de regenperiode. Nu is het lokaal verhoogd, heeft het een hoog plafond met frisse lichtroze muren en is de vloer opgehoogd. Voor het lokaal is er een kleine veranda met een trappetje naar de binnenplaats. Naast het lokaal vol met ventilatoren is een keuken waar de kokkin alle maaltijden van de dag verzorgt voor de 8 leerlingen en hun 2 leerkrachten. De medewerkers worden betaald door het fonds van de VCP met steun van het IHF. 3 van de 8 kleuters tussen de 3 en 7 jaar wonen in het weeshuis, de andere kinderen komen van arme ouders uit de omgeving van de school. Deze ouders betalen een kleine maandelijkse bijdrage, zo'n 20 euro per maand. Voor de Covidpandemie bezochten dagelijks 20 kinderen de kleuterklas. Veel mensen hebben tijdens de pandemie hun toevlucht gevonden op het platteland. Ze zijn nog altijd niet teruggekeerd. De leerkrachten zouden graag weer

meer kinderen ontvangen in hun klas.

Net als op de andere scholen komen de kinderen dagelijks van 7 tot 4 uur naar school. Ze starten de dag samen met een ontbijt, lunchen samen en eten yoghurt en fruit verspreid over de dag. Binnen spelen de kinderen samen in de klas terwijl de beide leerkrachten handwerk of ander huishoudelijk werk doen. Buiten spelen de kinderen op de trappen van de tempel en op de binnenplaats met stoepkrijt en ballenblaas, terwijl de leerkrachten de tegels vegen, houten figuurtjes schuren, liedjes en (gebaren)spelletjes spelen met de kinderen. De rituelen, de materialen in de klas (al zij het veel en veel minder dan in mijn eigen klas), de inrichting, het dagritme, de enthousiaste kinderen en de liefde voor de kinderen waren heel herkenbaar voor ons. Toen de kinderen op matjes op de grond aan hun middagslaap begonnen vertrokken we om de volgende ochtend met veel knuffels ter begroeting van de kinderen met veel plezier weer terug te keren.

Euritmie opleiding

Elders in Ho Chi Minh City, in een groene omgeving, aan de rand van de stad bezochten we de in september 2022 opgerichte euritmie opleiding. De 4 jarige, fulltime, opleiding wordt bezocht door 15 studenten. Twee westerse docenten wisselen elkaar iedere paar maanden af en worden tijdens de lessen begeleid door een pianist en een tolk. Ook is er gedurende het jaar ondersteuning door verschillende euritmisten die een aantal weken workshops komen geven. De studenten zijn vanuit het hele land, voor de opleiding, verhuisd naar Ho Chi Minh City, hebben een onzekere carrière switch gemaakt en willen de euritmie over Vietnam gaan verspreiden. Door te gaan werken als euritmist op scholen of als euritmitherapeut. Sommigen krijgen voor het lesgeld steun vanuit het Internationaal Hulpfonds, anderen betalen de studie (zij het vaak met moeite) zelf. Vastberaden met de blik gericht op de toekomst, bewogen ze zich met veel passie als groep door de ruimte om de verschillende oefeningen met – en zonder koperen staaf eigen te maken.

Tre Xanh Steiner school

Een school die al sinds 2016 zonder steun van het hulpfonds kan is de Tre Xanh Steiner school, die ligt in een rustige buitenwijk van Ho Chi Minh City. De naam van de school, Groene Bamboe, is helemaal passend bij de school merken we zodra we de poort van het terrein binnengaan. De tuin rondom de school is groen en er groeit ook bamboe. Fluitmuziek, gezang, kinderstemmen en etensgeuren komen ons tegemoet terwijl we door de school en over het terrein lopen. Ouders betalen maandelijks zo'n 300 euro aan schoolgeld. De school heeft 8 kleuterklassen en een eerste en tweede klas. Kleuterscholen krijgen in Vietnam nog vrijheid van onderwijs, maar vanaf de eerste klas wil de overheid graag dat scholen aan hen verwachte

eisen voldoen en bepaalde curriculum volgen. Net als in een land als China is de prestatiedruk groot. Niet op alle vrijescholen in Vietnam durven ouders het aan om hun kind na de kleuterklas naar klas 1 te laten gaan. Bang dat hun kind niet voldoende, door de overheid geëiste niveau zal hebben en niet aan kan sluiten op een vervolgschool.

Tre Xanh heeft een flinke wachtlijst van ouders die graag ander onderwijs willen dan het door de overheid opgelegde prestatiegerichte onderwijs. Verderop in de straat is er, na jaren, een vergunning om op een stuk bouwgrond een extra gebouw met 6 lokalen te bouwen voor een te starten derde klas. De fundering lag er al, zagen we.

Thanh Lan Kindergarten

Ver buiten Ho Chi Minh City, vlakbij de Cú Chi tunnels, bevindt zich de volgende kleuterschool die we bezochten. Wel 20 jaar lang heeft de school goed gedraaid met steun van het fonds. Op het hoogtepunt liepen er dagelijks 100 kleuters rond. Nu waren de klaslokalen leeg, de speelplaats was verlaten en konden slechts wij samen met de hoofdlerkracht en 2 achtergelaten leerlingen van de muurschilderingen en het speelmateriaal genieten. Na de pandemie heeft de overheid de touwtjes strakker aangetrokken en zijn de beroemde Cú Chi tunnels meer onder de belangstelling komen te staan. De tunnels waren de locatie van verschillende militaire acties tijdens de oorlog in Vietnam. Tegenwoordig is het een toeristische attractie die veel mensen trekt. De overheid heeft vlakbij de Thanh Lan Kindergarten een grote gratis school uit de grond gestampt. Aangezien ouders op de Kindergarten zo'n 100 euro per maand betaalden was de concurrentiestrijd niet te winnen daar. Het gaf een treurige aanblik, zo'n lege school. Gelukkig is Lan, de hoofdlerkracht, van plan om elders, dichterbij de stad, een nieuwe school op te richten. Haar moed is te prijzen; ze is 73 jaar oud en haar gezondheid is broos.

Nog meer scholen

In Danang, halverwege Vietnam, waar we na een treinreis van 17 uur neerstreken bezochten we de Sunflower Steiner Kindergarten met 6 kleuterklassen en een nog op te richten eerste klas. Ook in het noordelijk gelegen Hanoi, de hoofdstad, op de Bambusa Steiner Inspired school, die we later bezochten, hebben ze 6 kleuterklassen en gaan ze een eerste klas oprichten. Bij beide scholen betalen ouders ongeveer 200 euro schoolgeld per maand. De enige Vrijeschool in Vietnam die een licentie heeft van de overheid, is de laatste school die we bezochten, Nila school aan een groot meer gelegen in Hanoi. Het is een school met 130 leerlingen vanaf de kleuterleeftijd tot aan de negende klas. Het is geen school van de overheid, maar heeft alleen een vergunning, dus ouders betalen schoolgeld. In dit geval zo'n 300 euro per maand. De school heeft behoorlijk wat vrijheid om het Vrijeschool onderwijs

uit te kunnen voeren, voor de rest volgen ze het curriculum dat de overheid voorschrijft.

Einde van de reis

Het Vrijeschoolonderwijs in Vietnam groeit. Er is naast de grote interesse in het Vrijeschool onderwijs, ook veel interesse in de vrijeschool modules die gegeven worden in Ho Chi Minh City en Hanoi. Ze kunnen nog niet op eigen benen staan en zijn nog afhankelijk van steun en kennis uit het buitenland. Iets dat een hoop geld kost.

De leerlingen op de scholen zijn geluksvogels met bemiddelde ouders (op die van het weeshuis na). Gelukkig hadden de verschillende scholen ook mogelijkheden om kinderen van minder bedeelde ouders toe te laten. De leerkrachten verdienen daarentegen veel minder goed. Zij doen regelmatig beroep op het fonds voor financiële steun.

Overal ontmoetten we gedreven mensen met liefde voor het kind en het vrijeschoolonderwijs. Voor mij en mijn dochter was het een feest der herkenning en een groot gevoel van verbondenheid om met mensen aan de andere kant van de wereld die, zij het met minder middelen en onder veel lastigere omstandigheden, dezelfde passie te kunnen delen.

Terug in Nederland kon ik met veel enthousiasme mijn kleuters in de klas alle antwoorden geven op hun vragen waar ik voor vertrek nog geen compleet antwoord op wist en met nog veel meer. Alle door hen getekende kaarten hadden kinderen op de verschillende scholen in Vietnam blij gemaakt. Mijn kleuters gingen naar huis met ieder een getekende kaart van een kind uit Vietnam in hun hand en een ver-groot wereldbeeld.

[Uw financiële steun voor Dieu Giac Kindergarten of voor het opleidingsfonds is zeer gewenst: Code Vietnam.](#)

Mira Spelbrink

Portefeuillehouder Zuidoost Azië en China

Kenia

Nairobi.

Rudolf Steiner School Mbagathi ligt ten zuiden van de stad Nairobi in Masaailand op een groot natuurlijk terrein, dat grenst aan het National Wild Park. Aan de andere kant van het hek lopen giraffen, zebra's en leeuwen.

Er is een kleine boerderij met koeien, kippen en konijnen en een grote tuin, waar de groente verbouwd wordt. De kinderen krijgen elke dag pap als ontbijt en een gezonde warme maaltijd met groente uit de tuin. Er is een internaat voor kinderen van rondtrekkende veeboeren, zoals de Masaai, en voor weeskinderen. Juist voor deze kinderen werd de school in 1989 opgericht. Inmiddels zijn er 400 leerlingen, in leerjaren tot en met de negende klas. En in het internaat wonen momenteel 121 kinderen met huismoeders en huisvaders. Het is een veilige huiselijke woning. Afgelopen zomer is het sanitair geheel vernieuwd en zijn de slaapvertrekken uitgebreid.

De inwonende kinderen spreken zeer lovend over het internaat: Zoals Chantelle uit klas 8: “**Alle kinderen van Mbagathi zouden ook wel**

op het internaat willen zitten. Er zijn geruchten dat op alle internaten gepest wordt, maar hier leven we als broers en zusters met elkaar. Het eten is lekker en goed klaargemaakt. Na school doen we allerlei activiteiten allerlei sporten, voetbal tafeltennis, touwtje springen en spelletjes als monopoly. We zijn hier gelukkig en dol op onze internaat ouders. Ze zorgen goed voor ons en geven ons vader- en moeder- liefde. Het is hier een thuis ver weg van huis.”

Dat veel kinderen jaloers zijn op de internaat-kinderen is voorstelbaar. Voor hen die elke dag weer naar huis gaan is het leven minder luxe: Ze komen vaak uit heel arme gezinnen, waar alcohol, drugs en aids het leven beheersen. Gebrek aan infrastructuur en afwezigheid van drinkwater, elektriciteit en sanitair zorgen voor onacceptabele leefomstandigheden. Van geld om de school van de kinderen te betalen is meestal geen sprake. De vaders zijn afhankelijk van klusjes waarmee ze soms wat kunnen verdienen. En de maaltijden die de kinderen op school krijgen zijn meer dan welkom.

Maar daarnaast krijgen ze een creatieve academische opleiding die hun de gelegenheid geeft om individueel een betere toekomst te bouwen.

Het schoolgeld voor een leerling is welgeteld 36 euro per maand. Maar natuurlijk geldt : alle financiële hulp is welkom.

NL03 TRIO 0212 195050 tnv Stichting Internationaal Hulpfonds m.v.v. code : Kenia.

Reiny Jobse

Haiti

De lange weg naar vertrouwen

Sinds de rampen van orkaan Matthew in 2016, de grote aardbeving in 2021 en de maatschappelijke onrust op Haïti is het leven er flink veranderd. In Torbeck, bij Ecole du Village, hebben ze niet stilgezeten. Een verslag.

De politieke situatie is nog steeds niet stabiel. Na de moord op de president in juli 2021 is een deel van het land onder de controle van gewapende bendes. De politie en het leger hebben weinig overwicht. Gezien deze omstandigheden was het lange tijd niet veilig genoeg om kinderen naar school te laten gaan. Pas in november 2022 openden de scholen weer hun deuren en konden Myriam Labbé en haar collega's in Torbeck weer aan de slag met de lessen.

Na de catastrofes die het land teisterden was de school al een toevluchtsoord geworden

een klein aantal mensen woont. In Torbeck is er veel gebouwd. De huizen werden weer gereconstrueerd. Ecole du Village is ook heringericht. Er zijn enkele "kiosques" gebouwd, afdakjes op het schoolterrein waar kinderen en volwassenen kunnen schuilen als het regent, want hier zijn de regenbuien heel heftig. Ook de keuken is heringericht; er wordt vuur gemaakt met hout omdat gas en olie schaars zijn sinds de internationale boycot tegen Haïti en dus onbetaalbaar.

In 2023 is de school er eindelijk in geslaagd om erkend te worden door de staat. De verantwoordelijke inspectrice blijkt heel gevoelig te zijn voor de pedagogie, die duidelijk anders is dan in andere schooltjes. Zij bewondert met name de creativiteit en het engagement van ouders en leerkrachten. Dit hadden de Villagiens niet verwacht van iemand die in naam van het ministerie de school kwam bezoeken. Ecole du Village blijft zich verder kenmerken

voor hele gezinnen. Sinds de aardbeving van 2021 verbleven verschillende huishoudens op het ommuurde terrein van de Ecole, omdat hun huizen ingestort of bouwvallig waren. Op dit moment (augustus 2023) is de situatie in zoverre genormaliseerd dat er nog maar

door zijn sociale saamhorigheid. Kinderen en ouders nemen deel aan het schoolleven. De kinderen leren veel en anders dan wat men kent in Haïti. Naast de "normale" schoolvakken zoals lezen, schrijven en rekenen staat ook handvaardigheid op het rooster. Ze helpen bij

het verzorgen van de kippen en de konijnen, en bij het verbouwen van rijst en groenten op het terrein van de school.

Sinds enkele jaren is er ook een “zomerkamp.” De kinderen die hierop afkomen krijgen iedere dag een maaltijd en ze kunnen deelnemen aan kunstzinnige of praktische werkgroepjes. Het kamp wordt geleid door zeven jongeren die kinderen op een alternatieve manier mogelijkheden voor hun toekomst bij willen brengen. Een van de studenten die dit kamp leidt, zegt daarover : “Ik leef voor niks. Mijn rechtenstudie is bijna zinloos. De wereld is corrupt en ik loop het risico dat ik nooit aan een baan kom

met mijn opleiding”.

Mede om deze reden is Ecole du Village vijf jaar geleden al gestart met praktijklessen waarin de kinderen leren hoe ze door handwerk baas over hun eigen bestaan kunnen worden: o.a. textiel maken, bloemschikken, bakken, koken en houtbewerking.

In een programma van de Franse RTL-televisie kijken spraken enkele leerlingen van Ecole du Village hun droom voor de toekomst uit :

“Wij dromen van een eigen land... waar de bronnen en rivieren niet huilen onder de bergen afval”.

“Wij dromen van een land waar voeding geen luxe is”.

“Wij dromen ervan een land te hebben waar de hele wereld zou willen verblijven”.

“Haïti, jouw vrouwen zijn zoals de sterren, zij werken dag en nacht”.

Francis van Maris

Haïti is één van de armste landen ter wereld. Voor veel gezinnen is de eerste reden om hun kinderen hier naar school te brengen, het feit dat zij hier dagelijks een voedzame en gezonde maaltijd krijgen. Maar voor veel gezinnen is de ouderbijdrage te hoog. Voor hen is een speciaal schoolfonds geïnitieerd.

Kenia

Waldorf Kakuma Project

Elders in dit nummer staat een interview met Bernd Ruf, die overal in de wereld waar grote rampen zijn geweest de slachtoffers probeert te helpen met zijn Crisispedagogie. Hij was ook degene die in 2012 een groep jonge leraren van de Nairobi Waldorf School naar het oudste en grootste vluchtelingenkamp ter wereld stuurde om daar traumahulp te bieden aan de kinderen. Het kamp Kakuma ligt in het Noorden van Kenia aan de grens met Sudan, midden in een desolate woestijn. Vandaar

de naam Kakuma, wat Nergens betekent. De vluchtelingen kwamen uit 14 verschillende landen. Er zijn veel schooltjes in het kamp, maar de getraumatiseerde kinderen spijbelden en masse: ze voelden zich te dom om te leren. De Waldorf formule was eenvoudig: alle kunstvakken van het lagere school curriculum dienen tot gezond making van het kind en dus in te zetten om trauma's te helen. Schilderen, tekenen, boetseren, zingen, eurutmie, dansen, verhalen vertellen, kringspelletjes, vingerhaken, handwerken: alles natuurlijk in een setting van ritme, regelmaat en aandacht. De leraren uit Nairobi bleven steeds enkele weken achter elkaar in het kamp, waar ze in de middag les kregen van professionals uit de medische en psychologische hoek. Toen ik in

2015 voor het eerst in het kamp kwam, als portefeuillehouder Oost-Afrika van het IHF, waren er net speciale Child Friendly Spaces (CFS) ingericht met een groot hek erom, waar de leraren alleen met de kinderen konden werken, zonder lastige volwassenen erbij.

Toen ik in 2017 terugkwam, was Waldorf Kakuma Project partner van UNHCR en van UNICEF geworden. De staf was een blijvende groep, die het hele jaar elke dag met zo'n 1500 kinderen werkte. Er was een team psychotherapeuten waar de acute gevallen heen gestuurd konden worden. De Waldorfers werden door hen erg gewaardeerd.

Van tijd tot tijd gingen er steeds meer vluchtelingen uit het kamp meewerken. Sommigen waren in het kamp geboren en na 25 jaar eindelijk door het werk met de kinderen aan hun eigen trauma's toegekomen. Zoals sommigen zeiden: ik voel me voor het eerst waardevol. Naast Kakuma is er een tweede kamp, Kalobey, gebouwd. In de twee kampen samen wonen er 255.000 mensen. De meeste vluchtelingen komen nu uit Congo en Sudan. Elke week worden er 1200 nieuwe geregistreerd. 65% van hen zijn kinderen. Velen zijn zonder begeleiding gekomen, of zijn op de vlucht hun familie kwijt geraakt.

De Waldorf groep werkt om en om op meerdere CFS's in de twee kampen. 600 kinderen per locatie. Ze krijgen een gedegen opleiding

en begeleiding, waar ook veel aandacht is voor de trauma's van de medewerkers zelf. Gelukkig zijn er veel vrijwilligers die ook graag mee willen doen. Ik was ontroerd toen ik in de laatste nieuwsbrief namen zag van mensen die

in 2017 al in de staf zaten en nu de huidige staf trainen.

Het IHF heeft in de loop van jaren dit fantastische project kunnen helpen. Het begon met een auto waarmee de medewerkers van de ene naar de andere locatie konden komen en waarmee kinderen naar het hospitaal gebracht konden worden. Toen werd het een heuse bus, (die rijdt nog steeds) en een grote container die als office dienst doet.

En natuurlijk heel veel kleurkrijt en verf en materialen om te handwerken. U snapt wel dat er daar met zoveel kinderen heel veel van nodig is.

En zolang het in Afrika op zoveel plekken oorlog blijft zal dat niet minder worden. Maar deze kinderen zijn de volwassenen van de toekomst, met uw hulp misschien in een betere wereld. Code : Kakuma

Reiny Jobse, portefeuillehouder Oost-Afrika.

Interview

Interview met Francis van Maris

In 2016 kreeg Francis de portefeuille Latijns Amerika, dit jaar komt daar de rol van voorzitter bij. Verderop in deze rOndbrief leest u meer over de voorzittersovername.

Vertel eens iets meer over jezelf, hoe is het IHF op je pad gekomen en waarom heb je Latijns Amerika als portefeuille?

Al sinds de jaren '80 ben ik actief als vrijeschoolleerkracht. De vrijeschoolbeweging in Nederland is nu ruim 100 jaar oud. Als ik er over nadenk is 37 jaar leraarschap op 100 jaar al heel lang. Ik ben in België geboren en heb daar tot mijn 23e levensjaar gewoond.

Destijds had ik een leraar met een vrijeschool-achtergrond op een katholieke school. Hoewel hij zelf niet meer aan een vrijeschool verbonden was, deed ik samen met andere jongeren buiten de schooluren met hem mee in atelier-vorm. Wij kwamen bijeen voor toneel, dans, muziek, schilderen en nog veel meer. Uiteindelijk heb ik een Wal-

dorf-opleiding in Duitsland gevolgd omdat ik graag in de vrijeschoolpedagogiek wilde werken. Ik studeerde Nederlands, Duits en toneel. Toneel, toneelspelen, script schrijven, dat waren echt mijn passies.

In Duitsland heb ik ook Ina, mijn vrouw, ontmoet. Na de periode in Duitsland solliciteerde ik in Eindhoven op het Novalis College voor docent toneel. Al snel gaf ik ook Nederlands, Duits en kunstgeschiedenis. Tot op heden werk ik daar met veel plezier. Ina en ik kregen samen vier kinderen, en inmiddels zijn er al vier kleinkinderen. Een vijfde is onderweg.

Jarenlang zat ik samen met Marion Beijer (de voorzitter van 2014 tot 2023) in de schoolleiding. Op een dag in 2014 vroeg Marion mij of ik interesse had om me voor het IHF in te zetten. Er kwam een portefeuille vrij: Latijns Amerika.

Voordat deze portefeuille vrij kwam, waren onze twee dochters allebei een half jaar of langer naar Latijns Amerika vertrokken voor vrijwilligerswerk. Toen hebben we ze ook opgezocht. Daarnaast heeft één van onze dochters een Mexicaanse partner. Zo werd ook de Spaanse taal steeds vertrouwd. Inmiddels is Latijns-Amerika een deel van ons leven.

Wat inspireert jou?

Kortgezegd is dat de antroposofie. Je kunt de antroposofie bestuderen, maar je kunt het ook 'doen'. Rudolf Steiner zei al 100 jaar geleden dat het toen de tijd was van antroposofie van 'het hoofd', daarna komt de generatie van 'het doen'. Antroposofie studeren is het bewust worden van hoe wij als mensen samen met de wereld in elkaar zitten. Het 'doen' is voor mij het werken met leerlingen, daar haal ik mijn inspiratie vandaan. Dat geldt ook voor het werken met de scholen in Latijns Amerika. Om deel te zijn van het wordingsproces, van gedachten te wisselen over hoe men de vrijeschoolpedagogiek vormgeeft.

Het is zo ontzettend boeiend om in gesprek te gaan met de collega's daar over de vraag: wat is jullie vertelstof, hoe beleven jullie dit, wat is de kracht van jullie verhalen? Daar ligt mijn passie. Hoe leeft de antroposofie in een andere cultuur?

Even boeiend is de vraag 'wat doe je met de kinderen'. Dat is telkens weer die vraag: hoe ben je met de antroposofie het leerproces aan het 'doen'. In speelse en kunstzinnige vorm, hoe geef je dit in je eigen cultuur vorm? Wat zoek je en hoe doe je dat. Kunstzinnigheid en spel hebben zoveel met elkaar te maken, daar word ik nooit moe van.

Ik vind het een openbaring hoe vanzelfsprekend de spirituele beleving in deze culturen is, hoe zij deze doorleven. Er zijn spreuken op allerlei momenten. Je voelt dat het vanuit het hart komt. Hoe dat klinkt, daar klinkt het wezen van de mens in door.

Vertel eens iets meer over je portefeuille Latijns Amerika?

Ik doe dit samen met Ina. Je moet weten dat dit gebied enorm groot is, van de zuidpool tot aan Mexico. In het afgelopen voorjaar zijn we ruim 3 maanden op reis geweest om een aantal scholen te bezoeken. Zeven bezoeken waren gepland; wij hebben uiteindelijk 25 projecten of scholen gezien. We hebben ervoor gekozen om in Chili, Ecuador en Colombia een maand per land te verblijven, zodat we er echt konden leven. Een school-

bezoek per week zodat we het ritme van de school konden meemaken om leerkrachten te leren kennen, om te begrijpen hoe zij in hun cultuur de vrijeschool vormgeven. We konden daardoor een ouderavond meemaken, een pedagogische vergadering, veel klassen bezoeken, uitstapjes in de omgeving maken. We konden op die manier intensief onze collega's in hun wereld meemaken.

Wat heeft de meeste indruk op jullie gemaakt?

Onlangs heb ik een interview gehad met Bernd Ruf over de Notfall- en Traumapädagogik die in vele oorlogsgebieden wordt toegepast. Die hebben wij op onze reis ontmoet in Colombia.

Samen met hem waren wij in een kwetsbare wijk in Medellín. Daar is een school gebouwd op een voormalige hacienda van Pablo Escobar. Bij de bouw vond me in de funderingen lichamelijke resten van vermoorde mensen. Je kunt je voorstellen hoe traumatisch deze plek is. En toch wordt daar les gegeven. Die plaats heeft een verleden, het is een 'wond' in de stad. Hier gaan kinderen naar school. De wonden in de maatschappij van het land, en speciaal op deze plek, vragen erom, genezen te worden. Deze plek vraagt om Notfallpädagogik.

Met eigen ogen hebben we gezien hoe ongelofelijk belangrijk deze crisispedagogiek is. Het is een vorm van vrijeschool pedagogiek die overal bruikbaar is omdat er overal ter wereld wel een crisis is. We zagen een grote mate van inzet en een nieuw soort pedagogisch denken. Dat heeft diepe indruk op ons gemaakt.

Het interview met Bernd Ruf is uitgebreid te lezen in het kerstnummer van het magazine *Vrije Opvoed Kunst*. Verderop in **de rOndbrief** leest u alvast een stuk van dit interview.

Maaïke Honig

Malawi

Kuphunzitsa Village Trust, Namasalima

In januari werden de eerste besprekingen gehouden over het oprichten van een Waldorfschool in Malawi en in mei werd de school al geopend. Een eigen gebouw is er nog niet, maar de meeste lessen worden toch buiten

gegeven, dus de lessen konden beginnen. En er is een zaaltje in het gemeenschapshuis dat voorlopig gebruikt kan worden. In een klein kantoortje met een geleende computer kunnen ook besprekingen gehouden worden. De meeste vergaderingen worden echter gewoon in een grote kring op het gras gehouden; de hele gemeenschap is betrokken bij de ontwikkelingen van dit project. Iedereen helpt mee waar hij en zij kan. Om kennis te nemen van het fenomeen Waldorf School werd een kleine delegatie op reis getuurd naar Hekima Waldorf School in Tanzania, en twee leraren van Hekima brachten een tegenbezoek aan Kuphunzitsa Village. Ook kregen ze bezoek van hogerhand: UNICEF!

Elke week krijg ik wel een foto van de vorderingen van het project. Half november kwam er een foto met een kleine toren met waterreservoir, en een met speeltoestellen voor de kinderen.

Er zijn al schooluniformen gemaakt: gele blouse met donkerbruine rok of broek. De kleuren werden democratisch gekozen. Ook zijn er uitvoerige besprekingen geweest over wie de eerste twee leraren mochten worden.

Die zijn inmiddels elke dag bezig met de kinderen. Ze staan te popelen om in het komende jaar naar de opleiding te gaan.

De dichtstbijzijnde opleiding is in Zimbabwe. In Chitungwiza, 25 km buiten Harare. Daar bestieren Gilbert en Hlekisani Guvakuva met het **Ruzivo Early Childhood Centre** een kleuterschooltje en een opleidingscentrum voor kleuterleraren. De school wordt door IHF ondersteund.

De cursus tot Waldorf kleuteronderwijzer duurt twee jaar, drie maal twee weken per jaar. Vorig jaar waren er 35 cursisten en voor komend jaar zijn er al 24 inschrijvingen. Het diploma is erkend door Dornach.

De leraren uit Malawi kijken erg uit naar de cursussen. De reis naar Zimbabwe-dwars door Mozambique- is echter wel heel lang en niet ongevaarlijk. De inflatie in Malawi is momenteel zo nijpend dat internationale vluchten vanwege enorm tekort aan brandstoffen onbetaalbaar lijkt, wat zeker geldt voor de Villagers. Maar ze gaan gewoon met de bus.

Want voor de gemeenschap van Kuphunzitsa Village geldt alleen: al onze inspanningen zijn niet voor niets! Die Waldorf school zal er komen.!

Reiny Jobse

Wilt u dit initiatief steunen gebruik dan code : Malawi

[Wilt u het opleidingscentrum Ruzivo Early Childhood Centre steunen vermeld dan code : Zimbabwe](#)

Latijns Amerika

Opgeleid en gediplomeerd.

Cuernavaca. Zomer 2023

Juli 2023. In een Mexicaanse bloedhitte ging dit jaar de opleiding tot vrijeschoolleerkracht weer door in Cuernavaca. Na de lastige corona-jaren was het een verademing voor de meeste deelnemers om elkaar als hele groep weer te kunnen beleven en gezamenlijk de opleiding af te ronden. Met de steun van het Internationaal Hulpfonds konden vier leerkrachten uit Latijns-Amerika hun laatste jaar beëindigen. Voor de afsluiting presenteren de laatstejaars hun eigen onderzoek in een thema dat met hun eigen vrijeschool te maken heeft.

Bibiana Morales van Pachamama in Medellín (Colombia) had vanuit haar eigen passie (Colombiaanse traditionele dans) gekozen voor het onderwerp dans in de vrijeschool. Zij had onderzocht welke rol het bewegend deel in het vrijeschoolonderwijs inneemt en welke vormen van de traditionele Colombiaanse dansen in de lessen ingezet kunnen worden om de leerlingen

hun lichaam beter te leren ervaren. De schoonheid en de rituelen, de betekenis van de verschillende kleuren die in de kleding van de dansers gebruikt worden, vormden ook een deel van haar onderzoek.

Haar collega **Carolina Vallejo** (links) had voor een ander onderwerp gekozen. Gaandeweg haar opleiding had zij ontdekt dat veel ontdekkingen in de neurowetenschappen van de laatste decennia, bewijs leverden voor verschillende aspecten

die als sinds 1919 in het Waldorf-onderwijs geïntegreerd zijn. Naast de denkactiviteiten en de bewegingsoefeningen en handvaardigheden speelt ook het gevoelsleven een grote rol in de ontwikkeling van de menselijke zenuwen en de hersenen. Toen wij haar spraken, vertelde zij heel enthousiast over de ontdekkingen die zij met haar onderzoek gedaan had. Het heeft er haar na vijf jaar nog meer van overtuigd dat zij met haar keuze voor het vrijeschoolonderwijs een goede stap heeft gezet voor zichzelf en

voor de kinderen die zij mag begeleiden.

Emiliana Puzul Sacah is werkzaam in Guetamala, bij Escuela Caracol in San Marcos la Laguna. Toen zij begon als lerares voor de eerste klas enkele jaren geleden, ging er een wereld voor haar open. Zij ontdekte de antroposofie en hoe jaarfeesten, ritmes in de natuur en het dagritme voor het leven van de kinderen een gezond makende

werking hebben. Het onderwerp "Ritme" in het leven, zowel op school als thuis en in het persoonlijke leven van elk individu, heeft zij als onderwerp voor haar scriptie en presentatie genomen. Van harte wil zij de donateurs van het IHF bedanken voor de mogelijkheid die zij kreeg om deze weg te bewandelen.

Namens deze gediplomeerden : veel zusterlijke en broederlijke groeten. Zij wensen ons allen ook veel licht op onze weg. Hartelijk dank aan de donateurs die via het opleidingsfonds deze opleidingen mogelijk hebben gemaakt.

Francis van Maris

Zanzibar

Terug naar Zanzibar

“Teacher! Teacher! Look at me!”

Enthousiaste uitroepen van de 9e en 10e klassers bij het zien van hun foto's van 8 jaar geleden, toen zij 1e en 2e klassers waren. Acht jaar geleden heb ik een half jaar lang les gegeven, leerkrachten gecoacht en het curriculum vorm gegeven op CEF Zanzibar Steiner School, toen nog The Creative Education Foundation Zanzibar.

Nu, acht jaar later, heb ik de school weer bezocht.

Wat was het een warm welkom en fantastisch om leerlingen en leerkrachten na al die jaren weer te zien.

Een feest der herkenning en tegelijkertijd was er zoveel nieuws om me in onder te dompelen.

Verliet ik de school toen er drie klassen waren, met een vierde op komst, inmiddels telt de school maar liefst 120 leerlingen verdeeld over 8 klassen, 16 leerkrachten en 6 medewerkers!

De kinderen op de vrijeschool van Zanzibar stralen zoveel vreugde uit; dat is niet veranderd! School is hun veilige haven, de plek waar ze zoveel moois mogen leren en goed te eten krijgen. Ze lijken van iedere minuut te genieten!

De grootste verandering is dat de dagelijkse leiding nu in handen is van teacher Saade, de leerkracht die betrokken was bij de oprichting van de school en die tegen alle culturele en maatschappelijke normen in, zich heeft ontwikkeld tot het hart en de ruggengraat van de school, of beter; de moeder van de school, in de breedste zin van het woord.

Twee weken heb ik intensief met haar en haar gezin doorgebracht en met enorm veel bewondering heb ik kunnen ervaren hoe zij de school draagt; de leerlingen, de

leerkrachten en de ouders.

Een taak die niet eenvoudig is. Zeker niet als vrouw op Zanzibar.

Vasthoudend aan haar overtuigingen en vastbesloten zich te ontworstelen aan de culturele en familiale verwachtingspatronen, is zij uitgegroeid tot het lichtende baken van de school. Studeren, werken buitenshuis, was ooit ondenkbaar.

Gender gelijkheid is verre van vanzelfsprekend in Tanzania en op Zanzibar in het bijzonder.

Het is een enorme uitdaging voor vrouwen en meisjes om te kunnen worden wie je bent.

Wat als de slogan die zoveel vrijescholen gebruiken 'worden wie je bent' helemaal niet

zo vanzelfsprekend is, met name voor meisjes? Hoeveel barrières moeten daarvoor overwonnen worden?

Wat als de toegang tot onderwijs geen vanzelfsprekendheid is en meisjes kwetsbaar zijn? Vaak worden blootgesteld aan geweld? Als kind worden uitgehuwelijkt?

Boven de eettafel in onze keuken, hangt een poster van Pippi Langkous.

Een van de eerste dingen die Saade vroeg toen ze in april bij ons kwam logeren in verband met de wereld lerarenconferentie in Dornach, was wie dat meisje met die rode vlechten was. Pippi Langkous; Saade had er nog nooit van gehoord.

Naarmate de tijd verstreek en Saade al lang en breed weer op Zanzibar was, zag ik meer en meer de overeenkomsten tussen deze twee - op het eerste oog totaal verschillende - sterke dames.

Ze streven hun eigen ideeën na, zorgen voor anderen en zijn onconventioneel.

Op het eerste oog ziet Saade er conventioneel uit. Onopvallend tussen al die andere vrouwen op Zanzibar.

Tot je haar aan het werk ziet met de kinderen. Zij tovert de zo essentiële lach op de gezichten van de kinderen. Zij is de moeder bij wie de kinderen terecht kunnen, die hen naar het ziekenhuis brengt als ze ziek zijn, die met ze zingt, klapt, tekent en de school richting geeft.

Zij heeft veel op haar bordje en hulp van buitenaf is nog hard nodig de komende jaren, zeker in de vorm van sponsors. De school telt momenteel 25 sponsors.

95% van de leerlingen is wees- of kinderen uit kansarme gezinnen. 73% van de leerlingen is meisje.

Al deze 120 leerlingen maken deel uit van (grote) families. Zou de Zanzibar Steiner School het begin kunnen zijn van een grotere culturele verandering op Zanzibar, een plek waar de kinderen dagelijks kunnen ervaren dat je wel degelijk kunt worden wie je bent?!

Wat is er mooier dan dat de leerkrachten laten zien wie ze zijn en als een lichtend voorbeeld de kinderen helpen op hun weg naar sterkte, zelfstandige personen die hun dromen kunnen

verwezenlijken?!

Met een rugzak vol aan ervaringen, mooie herinneringen en een hart vol mooie ontmoetingen ben ik naar Nederland teruggekeerd, vastbesloten om op alle mogelijke manieren deze school te steunen. Doet u mee?

Een Engelse vertaling van Pippi Langkous is achtergebleven op Zanzibar!

Suzanne van Tongeren

IN HERINNERING

Het is 10 jaar geleden, dat Judi Palmer de stoupe schoenen aantrok en op Zanzibar een school stichtte volgens de Waldorf methode. Eigenlijk wist ze heel weinig van die methode af, maar er moest beter onderwijs komen op Zanzibar. Ze vond met haar eerste klas onderdak in een oud paleis van de sultan aan zee, waar ook **Mr. Dorian** woonde die alles wist van Steiner-onderwijs. Hij leerde de eerste leraren wat creatief lesgeven was. Hij leerde ze het stramien van wat zij "onderwijs" noemden los te laten. Hij nam de kinderen elke dag mee naar het strand, waar ze een uur lang konden spelen en schelpen zoeken. Daar werd op de school verbaasd op gereageerd: leren die kinderen zo wel wat? De schriften die de leerlingen in zijn les maakten waren echter de meest kunstzinnige die er gemaakt zijn. De 16 leerlingen uit zijn klas zijn allen uitgegroeid tot bijzondere individuen, heel anders dan de anderen en ze slaagden allemaal met de beste cijfers voor de staatsexamens, de hoogste van het hele eiland. Ondanks die creativiteit ?

Toen ik in oktober op Zanzibar was kwam er plotseling het bericht dat Mr.Dorian in het ziekenhuis in Zanzibar overleden was. Hij was 72 jaar. Alle kinderen van de school waren op de herdenking. Hij wordt herdacht als een grondlegger van de school, een Steiner school.

Reiny Jobse

Costa Rica

Twee kleuterjuffen uit **Costa Rica** klaar met de opleiding

Uit Costa Rica ontvingen wij deze zomer het bericht dat Ana Martha Alfaro en Geisell Maria Jiménez, beiden werkzaam bij de kleuterafdeling van El Huerto (vlakbij San José) hun opleiding tot vrijeschool-kleuterjuf hebben afgerond. Gedurende vijf jaar hebben zij de opleiding in Cuernavaca (Mexico) gevolgd telkens drie volle weken in beslag nam.

Ook deze twee dames hebben ter afronding een eigen onderwerp bestudeerd, beschreven en gepresenteerd.

Ana Martha schreef een essay over het belang

van ritme in de praktijk van de kleuterklas en hoe het de gezondheidskrachten stimuleert. Geisell had voor het onderwerp taalverwerving

bij kleuters gekozen.

Trots stuurden zij ons enkele foto's van hun afrondende dagen in Mexico. Zij waren heel dankbaar voor de steun die zij de afgelopen jaren telkens van het IHF mochten ontvangen. Wij wensen Ana Martha, Geisell en hun collega's alle goeds bij de verdere ontwikkeling van El Huerto.

Francis van Maris

China

Nog steeds zware tijden voor **Boluomi Kindergarten**

De Chinese overheid probeert nog altijd alle kleuterscholen en scholen die niet van de staat zelf zijn te sluiten. De angst voor controles is groot. De vrijeschoolbeweging wordt in de gaten gehouden. Verschillende vrijescholen zijn gestopt. De Chinese overheid probeert ook financiële steun vanuit binnen- en buitenland te stoppen. Boluomi Kindergarten heeft het zwaar.

Harry Huang laat weten dat de school voor de zomervakantie 44 kinderen had en dat er bij de start van het nieuwe schooljaar nog 34 kinderen over waren. De verwachting is wel dat er gedurende het jaar nog kinderen bij zullen komen.

Er zijn drie leerkrachten voor de twee groepen. Een leerkracht wisselt af tussen beide groepen. De schooldag begint om 8 uur en eindigt om 5 uur. Toch zijn er ook kinderen die al een uur de school opengaat komen en kinderen die pas een uur na afloop van de lessen opgehaald worden. Dit omdat de verzorgers van de kinderen moeten werken. Het kan niet geweigerd worden. De leerkrachten werken dus erg hard en maken lange dagen. Ouders betalen zo'n 50 euro per maand schoolgeld. Ontbijt, lunch en twee tussendoortjes worden daar onder andere van betaald. Er blijft amper geld over om de leerkrachten van te betalen. De leerkrachten blijven voor de kinderen doorwerken zelfs met een heel klein salaris. Ook de kinderen zijn blij met hun school. Harry geeft aan dat de situatie niet erg optimistisch is, maar dat ze doorgaan zolang ze kunnen en mogen. Dankzij een financiële bijdrage van het IHF konden de leerkrachten een paar maanden salaris extra krijgen.

Uw steun voor Boluomi Kindergarten is zeer gewenst

Mira Spelbrink

Portefeuillehouder Zuidoost Azië en China

Zuid-Afrika

In Alexandra, de grootste sloppenwijk van Zuid-Afrika, vlakbij Johannesburg staat de **Inkanyesi Waldorf School**. De school is meer dan 30 jaar geleden opgericht. Het gebouw was hard aan een opknapbeurt toe. Het IHF deed een flinke duit in het zakje Behalve dat alles geschilderd werd en opgeknapt is ook de hoofdingang verbouwd, waardoor de school een heel ander aanzicht kreeg. Het lijkt wel een kasteel. Een bedankje :

“Als medewerkers en kinderen van de Inkanyezi “familie” willen we graag onze grote dankbaarheid uitspreken voor het voortdurend ontvangen van uw donaties. Als school zijn wij toegewijd aan het hooghouden van het Waldorf-ethos en de waarden die daar bij horen. Uw genereuze steun zorgt ervoor dat onze school blijft bloeien.

Momenteel hebben we 224 leerlingen op school, 14 docenten en 5 man onderwijzend personeel. Met behulp van uw donaties konden we reparaties uitvoeren en het onderhoud van onze gebouwen, die dringend extra zorg nodig hadden laten plaats vinden. Met het geld hebben we de school een facelift kunnen geven. Alles is opnieuw geschilderd; onze klaslokalen en kantoren zowel binnen als buiten. Wij konden ook onze belangrijkste loopbrug repareren die voorheen een veiligheidsrisico vormde. De school ziet er helder en schoon uit, en dit maakt zowel de kinderen als het personeel erg blij en vol energie. Een gevoel van trots en verbondenheid wordt de leerlingen

bijgebracht, wat een positieve impact heeft op de gemeenschap als geheel. Met jullie hulp geloven we dat de school een zuil van kracht kan zijn in deze township Alexandra.

Masja Dankie!!!!!!”

Varushka Singh Gopal en Mthandazo Msimanga, Leiders van de Inkanyezi school

Truus Geraets overleden

Een van de oprichters van deze school is Truus Geraets. Op 4 oktober is Truus op 93 jarige leeftijd overleden. Zij was samen met Claartje Wijnberg oprichter van deze school. Truus was een bijzondere vrouw want behalve dat ze in Z. Afrika gewoond heeft, heeft ze in het totaal op vier continenten gewoond en gewerkt. Overal waar ze kwam onderwees ze de euritmie, ook in de gevaarlijkste gevangenissen in Amerika.

Irene Storm

Vietnam

Leraren van Bambusa Steiner Inspired school in Hanoi in opleiding

De ouders van de leerlingen van Bambusa Steiner Inspired school in Hanoi betalen maandelijks veel geld om hun kind naar deze school te laten gaan. De leerkrachten zorgen met heel veel aandacht en toewijding dagelijks voor de kinderen. Zelf verdienen ze niet veel en ook de pandemie heeft er bij velen financieel ingehakt. Deze zomer hebben 6 leerkrachten van de school een module van de kleutertraining af kunnen ronden. Dit keer door de financiële steun van het IHF. Een paar leerkrachten omschrijven hoe dankbaar ze zijn en wat de antroposofie hen brengt.

“Vandaag neem ik de tijd om diep adem te halen na alle dagen van het tot me nemen van zoveel kennis en alle prachtige dingen van de cursus, van de leraren die bijna hun hele leven hebben gewijd aan deze educatieve carrière. Ik ben diep ontroerd en ik denk dat iedereen die deelneemt aan deze training hetzelfde moet voelen bij het horen van de verhalen van anderen op deze reis. De weg die nog voor ons ligt, zit vol uitdagingen en obstakels, maar degenen die vastbesloten zijn, zullen doorgaan en zullen er zeker komen. Nu bid ik alleen maar dat ik de kracht heb om nog meer te leren en dat het lot aan mijn kant mag staan.” Minh Phuc Nguyen
“Ik heb geleerd dat iedereen moet begrijpen waarom hij iets doet, waardoor hij de vrijheid krijgt om te handelen. Dat het punt niet is wat je kinderen leert, maar wie je bent tegenover hen. Probeer ervoor te zorgen dat je daden

navolgingswaardig zijn. Vrijeschoolonderwijs gaat niet over kopiëren; Leraren moeten zelf nadenken, evalueren en onderzoeken of wat ze horen en lezen correct en passend is. En dat met hun creativiteit leraren een school moeten bouwen die de lokale cultuur weer spiegelt, met elementen als liedjes, verhalen en speelgoed, gemaakt van lokaal beschikbare of gewone materialen.

Ik werk al een aantal jaren behoorlijk ver van huis, en mensen vragen me vaak waarom. Ik kan alleen maar glimlachen en zeggen dat het komt omdat die plek als een familie voelt. Het is iets dat ik met mijn hart voel; Ik geniet elke dag van het naar school gaan, naar de kinderen. Vroeger, toen ik nog ergens anders werkte, wenste ik alleen maar dat de uren snel voorbij zouden gaan om naar huis te gaan. Nu begrijp ik met mijn verstand duidelijker waarom ik gehecht ben aan die plek: Onze Bambusa school. Daar is niemand perfect, maar iedereen streeft ernaar om elke dag beter te worden.” Loan Phung

[We kunnen uw steun voor het Opleidingsfonds goed gebruiken: code Vietnam](#)

Mira Spelbrink

Portefeuillehouder Zuidoost Azië en China

Filippijnen

Lerarenconferentie op de Filippijnen

Ter voorbereiding op het nieuwe schooljaar kwamen eind juni 75 leerkrachten van 6 vrijescholen op de Filippijnen een hele week samen voor een conferentie.

Het waren leraren van de Acacia Waldorf school, Manila Waldorf school, Gamot Cogon Waldorf School, Tuburan instituut, Kolisko Waldorf en de Balay Sofia Waldorf school. Ze waren uit verschillende klassen vertegenwoordigd van de kleuterklas tot leraren van de middelbare school.

Iedere ochtend werd er gestart met zang en een lezing in het thema van de zeven-jaars-cyclus in het leven en in het leerproces. Daarna gingen leerkrachten die in dezelfde klassen werken in groepen uiteen om zich over het leerplan te buigen. Daarnaast waren er kunstzinnige activiteiten, spel en bewegingslessen. Er was ruimte voor gesprek en tijd om te netwerken. De leraren zijn vol inspiratie teruggekeerd naar hun eigen scholen om het nieuwe schooljaar te kunnen starten. Het IHF heeft financiële steun kunnen bieden bij de organisatie van deze conferentie.

[Uw steun voor het opleidingsfonds is zeer gewenst: code Filippijnen](#)

Mira Spelbrink

Portefeuillehouder Zuidoost Azië en China

Kenia

EAST AFRICAN INHOUSE WALDORF TEACHER TRAINING

De EATT is een opleiding voor leraren Waldorf leraar willen worden, ofwel voor de kleuterschool, of voor de lagere school. De cursussen zijn verdeeld over 10 modules, in drie jaar. Elk jaar is er drie maal een cursus van twee weken. Met als eindexamen een beoordeling door een mentor van een dag onderwijs in de eigen school. De opleiding staat onder auspiciën van de East African Association of Waldorf schools. De cursussen worden gehouden op het terrein

ervoor dat ze steeds met meer zekerheid aan de slag kunnen. Tijdens de cursusedagen word ik vaak overstelpt met enthousiaste apps waarin ze vertellen hoe leuk het allemaal is en hoe dankbaar ze zijn dat ze dit mogen leren ! Uiteraard worden er gedurende die drie intensieve jaren, waarin ze elkaar ook steeds in de praktijk aan het werk zien vriendschappen gesmeed. Het gevoel bij een wereldwijde Waldorf familie te horen is hartverwarmend. Wat ik ook vaak hoor van de cursisten is dat het fijn is dat de meeste leraren zelf Afrikaans zijn. Geen witte gezichten voor de klas, van mensen die je misschien niet altijd snapt, of die het zo goed weten..

van Rudolf Steiner School Mbagathi in Nairobi. De meeste leraren die aan de opleiding meedoen ontvangen subsidie van diverse organisaties uit het buitenland. Ofwel voor de cursus zelf, of voor de vaak verre reizen naar Kenia. Ze komen vanuit Oeganda, Zimbabwe, Ivoorkust, Zanzibar, Tanzania en uit Kenia zelf. De studenten zijn bijzonder enthousiast over het programma. Ze kunnen het geleerde eenmaal terug op school direct toepassen en dat zorgt

Maar liefst 11 cursisten worden op dit moment door het IHF ondersteund. Het IHF geeft de laatste jaren steeds meer prioriteit aan opleiding. Natuurlijk heeft zo'n prachtig instituut geld nodig.

[We hopen dat u het opleidingsinstituut EATT ook een warm hart toedraagt. Code Kenia EATT](#)

Reiny Jobse

Zanzibar

All African Anthroposophic Training op Zanzibar.

Vooral door de groei van de Waldorf beweging en de toename van de Waldorf scholen komen in Afrika steeds meer mensen in aanraking met de antroposofie. In meer dan 30 van de 59 landen van Afrika zijn er initiatieven op het gebied van opvoeding, landbouw, integratieve geneeskunde en kunst, maar ook op economisch en sociaal vlak.

Wat echter nog in de kinderschoenen staat is het netwerken van de mensen die op diverse gebieden actief zijn tussen de verschillende landen.

In 2018 ontstond een initiatief, waarbij vertegenwoordigers van 14 Afrikaanse landen zich hebben verenigd om een All African Anthroposophic Training (AAAT) te organiseren. De eerste editie vond in Nairobi (Kenia) plaats. In de daaropvolgende jaren werd de AAAT verwelkomd in Zimbabwe op het terrein van Kufunda Waldorf School, daarna in Tanzania en na de onderbreking wegens Covid 19 in Oeganda. In augustus van dit jaar vond de AAAT in Zanzibar plaats, waar de organisatie in handen

was van Judi Palmer, hoofd van de CEF Steiner School. Volgend jaar zal Namibië of Botswana als gastland fungeren.

In augustus waren er 120 deelnemers, waaronder ook alle leraren van de CEF school. Er waren veel lezingen en gespecialiseerde cursussen, daarnaast werd er heel intensief gewerkt in kleine groepen. Er was elke dag Euritmie. Ook was er ruimte voor de presentatie van de diverse initiatieven. Het enthousiasme van de deelnemers was overweldigend. Men vond elkaar in een vriendschappelijke sfeer die geen nationale of culturele grenzen kent. Met als basis hun gemeenschappelijke interesse voor de antroposofie.

Even leek het of de grote inflatie, die ook Afrika in zijn greep houdt roet in het eten ging gooien. Maar dankzij donaties van Die Freunde der Erziehungskunst, IONA Stichting en IHF kon het toch doorgaan. Er blijft nog wel een leenschuld staan. Hopelijk staat die de organisatie van het congres van volgend jaar niet in de weg. Meer info www.eliant.eu

Reiny Jobse

Elke dag begint met euritmie

Tanzania

Hekima Waldorf School

De Hekima Waldorf School in 1997 opgericht in Dar es Salaam is een van de drie oudste Waldorf Scholen in Oost-Afrika en de eerste in Tanzania. Oprichters waren naast Richard en Gertrude Nyaulawa het echtpaar Rashidi Mbuguni en zijn vrouw Adeline Mlaye, die ook medeoprichters waren van de Akiba Micro Finance Bank, waarin de Triodos Bank met haar Micro Kredieten participeert. Ze noemden de school Hekima, dat betekent Wijsheid.

De school is inmiddels tweemaal verhuisd, en ten slotte neergestreken in een nieuwbouwwijk, waar een grote lap grond aangekocht kon worden. Een goede keuze, want er kwamen veel jonge gezinnen wonen en de lagere school was al gauw uitgegroeid tot en met klas 7 en met drie kleuterklassen en een peutergroep. In 2010, toen Tanzania gebukt ging onder de aids epidemie en veel kinderen hun ouders verloren, heeft de school 40 weeskinderen opgenomen. De meesten werden door hun grootouders opgevangen. Het IHF heeft campagne gevoerd en donateurs gezocht als peet-ouders om het schoolgeld te betalen. Op een enkeling na hebben deze kinderen uiteindelijk met succes examen gedaan voor de middelbare school. Hekima heeft nu 350 leerlingen. De plannen voor een nieuw gebouw op hetzelfde terrein liggen klaar en er

zal gauw gestart worden met de bouw, want de lokalen zitten met soms 40 leerlingen overvol. Een paar jaar geleden is er een groot paviljoen gebouwd, aan alle kanten open, maar met een

dak. Er worden toneeluitvoeringen gegeven, er kunnen klassen uitwijken voor lessen en er worden kringspelen gedaan met meerdere klassen tegelijk. Achter op het terrein bij de baobab boom zijn de tuinen, waar de groenten voor de maaltijden worden verbouwd. De sfeer in de school is open en heel plezierig. In en om de lokalen zijn de kinderen rustig en welgemanierd. Ze komen uit zichzelf ons even een hand geven, heten ons welkom. Bij bezoek in de lessen stellen ze veel goede vragen. Tussen de lessen door wordt er lekker geënd en gespeeld op het grote terrein. Als het etenstijd is gaat iedereen zijn handen wassen,

Handen wassen voor het eten

Handen wassen voor het eten

ze wachten rustig op hun beurt, gaan als de rij lang is even rennen en spelen en wachten tot hun bord vol wordt geschept. Na het eten wast iedereen zijn eigen bord weer af. Er wordt niet geklierd, niet gepest. Er zijn geen leraren die toezicht houden.

Op het binnenplaatsje tussen de lokalen staan enkele banken, waar altijd wel twee ouders zitten. Volgens schoolleider Casmir hebben nieuwe ouders er behoefte aan om te zien wat er allemaal op die Waldorf school gebeurt. Dus mogen ze om beurten, na aanmelding een kijkje komen nemen. Zo wek je vertrouwen. Over vertrouwen gesproken: alle leraren die er in 2015, de eerste keer dat ik er was, lesgeven waren nu bij mijn derde bezoek nog steeds op school.

De laatste dag waren wij niet welkom: er waren staatsexamens!

Als voorbereiding sleepten de examenleerlingen hun tafel naar buiten om hem grondig schoon te poetsen en weer netjes naar binnen te brengen. En ze gingen nog eens goed met de leraar repeteren. De zes (gewichtige) leden van de examencommissie verbaasden zich erover dat de leerlingen niet angstig of zenuwachtig waren, maar rustig aan de slag gingen. De resultaten van Hekima zijn altijd dik in orde, daar vertrouwen ze gewoon op.

Enkele dagen voor mijn bezoek overleed plotseling als laatste van de vier grondleggers Rashidi Mbuguni. Schoolleider Casmir had hem enkele dagen voor zijn dood nog uitvoerig gesproken. Hij was altijd betrokken gebleven bij de school. In dankbaarheid wordt hij herdacht.

Reiny Jobse

[Het IHF zoekt donateurs voor tien kinderen uit arme gezinnen, die ook naar die mooie school willen.](#)

[Wilt u helpen ?](#)

[NL03 TRIO 0212 1950 50 t.n.v. Stichting Internationaal Hulpfonds m.v.v. code Tanzania.](#)

Van de administratie

ADRES: Stichting Internationaal Hulpfonds
Broerdijk 148
6523 HE Nijmegen

Wilt u dit actuele adres in uw adressenbestand opnemen?

Het IHF stelt het op prijs als u bij een donatie uw contactgegevens vermeldt. Adres, telefoonnummer en mailadres zijn zeer welkom om, indien dit nodig is, contact met u te kunnen opnemen en om u onze Rondbrief te kunnen toesturen of mailen.

DONEREN

U kunt uw bijdrage overmaken op de rekening:
NL03 TRIO 0212 1950 50
t.n.v. Stichting Internationaal Hulpfonds.

Vermeld daarnaast de bestemming van uw donatie:

Algemene gift aan het IHF

Algemene gift aan het Opleidingsfonds

Algemene gift aan het Schoolfonds of

Gift voor portefeuille Oost Afrika, Zuidelijk Afrika, Brazilië, Latijns Amerika, Zuid West Azië of ZO Azië.

Of vermeld het land waar de school/ het project gevestigd is.

Graag in de omschrijving uw contactgegevens vermelden: adres, postcode, woonplaats, telefoonnummer en mailadres.

PR

Help ons het IHF bekend te maken onder een groter publiek. Artikelen uit de rOndbrief mogen worden gekopieerd onder vermelding van de bron en gebruikt worden bij acties, bijvoorbeeld ter gelegenheid van een jubileum of verjaardag. Ook kunnen artikelen, extra exemplaren van de rOndbrief en informatie- en pr-materiaal, worden aangevraagd bij het secretariaat.

CONTACTPERSOON OP EEN VRIJESCHOOL

Heel graag komen wij in contact met vrijeschoolouders of leraren die op 'hun' school de contactpersoon voor ons kunnen zijn. Neem contact op met PR functionaris Jelle Kuiper:

pr@internationaalhulpfonds.nl

DONATIES VIA IDEAL

U kunt ook via IDEAL een gift overmaken. Ga naar de website www.internationaalhulpfonds.nl. Klik op: Doneer via iDeal, dan kunt u uw bank kiezen en volgt het betaalmenu.

ANBI, schenken en nalaten

De Stichting Internationaal Hulpfonds (IHF) is door de belastingdienst aangewezen als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

De ANBI-status biedt belastingvoordelen voor zowel de instelling als de gever. De ANBI-status kent een publicatieplicht om inzicht te geven in de stichting. De hiervoor aangewezen documenten (jaarverslag, jaarrekening, privacyverklaring) en informatie over ANBI vindt u op onze website (www.internationaalhulpfonds.nl).

Fiscale mogelijkheden

Het Internationaal Hulpfonds voor vrijeschool pedagogiek is geregistreerd als een 'Algemeen Nut Beogende Instelling' (ANBI). Dat betekent dat er geen successierechten betaald hoeven te worden bij legaten. Een ANBI-instelling betaalt geen erfbelasting over ontvangen erfenissen en legaten.

Bijdragen en giften zijn in overeenstemming met de fiscale regels voor de inkomstenbelasting aftrekbaar tot een bedrag van 10% van het belastbaar inkomen, met een drempel van 1%. Indien u uw schenking vastlegt voor minimaal vijf jaar is het gehele jaarlijkse schenkingsbedrag aftrekbaar, dus zonder drempel. U kunt dit regelen door middel van een periodieke schenkingsovereenkomst. Dit hoeft niet via een notaris en er zijn geen verdere kosten aan verbonden. Formulieren zijn verkrijgbaar bij onze administratie (via info@internationaal-hulpfonds.nl).

Een schenkingsovereenkomst biedt het IHF zekerheid omtrent inkomsten gedurende de looptijd van de overeenkomst. Dat waarde-

ren wij zeer. Indien u wilt dat ook uw fiscaal voordeel aan het IHF ten goede komt (dus het bedrag van de belastingaftrek) dan kunt u het bedrag van de schenking verhogen met het bedrag dat u van de fiscus terugkrijgt.

Een voorbeeld om dit laatste te verduidelijken. Stel u sluit een schenkingsovereenkomst af voor 100€ per jaar. U kunt dit nu volledig aftrekken van de inkomstenbelasting. Stel uw inkomen valt volledig in de eerste schijf, dan krijgt u 36,97€ terug van de fiscus. Als u dat bedrag ook ten goede van het IHF wilt laten komen, verhoogt u het bedrag van de schenkingsovereenkomst met 36,97€ naar 136,97€ per jaar. Per saldo bent u dan hetzelfde bedrag kwijt, maar het IHF ontvangt meer geld.

Hans van Delden, penningmeester

